భారత ఆర్థిక వ్యవస్థలో MSMEల పాత్ర (SECTORAL OVERVIEW)

- **GDP వాటా:** సుమారు **31.1%.**
- **ఎగుమతులు:** మొత్తం ఎగుమతులలో **48.58%** వాటా.
- **ఉపాధి:** సుమారు **32.8 కోట్ల మందికి** జీవనోపాధి (వ్యవసాయం తర్వాత రెండో అతిపెద్ద రంగం).
- **సంఖ్య:** భారతదేశంలో సుమారు **7.47 కోట్ల** MSME యూనిట్లు ఉన్నాయి.
- **అధికారిక నమోదు (Formalization):** మార్చి 2026 నాటికి **7.9 కోట్ల** ఎంటర్‌ప్రైజెస్ ఉద్యమ్ (Udyam), ఉద్యమ్ అసిస్ట్ (UAP) పోర్టల్స్‌లో నమోదయ్యాయి.

ముఖ్యమైన ప్రభుత్వ పథకాలు & ఆర్థిక మద్దతు

1. క్రెడిట్ గ్యారెంటీ స్కీమ్ (CGS)

- **నిర్వహణ:** CGTMSE (MSME మంత్రిత్వ శాఖ మరియు SIDBI ఉమ్మడి చొరవ).
- **ముఖ్యాంశం:** ఎటువంటి పూచీకత్తు (Collateral) లేకుండా రుణ సదుపాయం.
- **నవీకరణ:** రుణ పరిమితిని ₹5 కోట్ల నుండి **₹10 కోట్లకు** పెంచారు (ఏప్రిల్ 1, 2025 నుండి అమలు).
- **ట్రాన్స్‌జెండర్ పారిశ్రామికవేత్తలు:** వీరికి గ్యారెంటీ ఫీజులో **10% రాయితీ** మరియు 85% వరకు గ్యారెంటీ కవరేజ్ లభిస్తుంది.

2. సెల్ఫ్ రిలయంట్ ఇండియా (SRI) ఫండ్

- **లక్ష్యం:** MSMEలకు ఈక్విటీ (Equity) మద్దతు అందించడం.
- **నిధి మొత్తం:** ₹50,000 కోట్లు (మదర్-డాటర్ ఫండ్ నిర్మాణం).
- **బడ్జెట్ 2026-27:** మైక్రో ఎంటర్‌ప్రైజెస్ కోసం అదనంగా **₹2,000 కోట్లు** కేటాయించారు.

3. ప్రధాన మంత్రి ఉపాధి కల్పన కార్యక్రమం (PMEGP)

- **అమలు:** ఖాదీ మరియు విలేజ్ ఇండస్ట్రీస్ కమిషన్ (KVIC).
- **సబ్సిడీ:** గ్రామీణ ప్రాంతాల్లో ప్రత్యేక వర్గాలకు (SC/ST/OBC/Women) **35%** వరకు మార్జిన్ మనీ సబ్సిడీ.
- **ప్రాజెక్ట్ పరిమితి:** తయారీ రంగం - **₹50 లక్షలు**, సేవా రంగం - **₹20 లక్షలు**.

4. PM విశ్వకర్మ పథకం (2023)

- **లబ్ధిదారులు:** 18 రకాల సాంప్రదాయ వృత్తుల కళాకారులు.
- **ప్రయోజనాలు:**
  - పీఎం విశ్వకర్మ సర్టిఫికేట్ & ఐడి కార్డ్.
  - శిక్షణ సమయంలో రోజుకు **₹500** స్టైపెండ్.
  - టూల్‌కిట్ కోసం **₹15,000** ఈ-ఓచర్.
  - **రుణం:** ₹3 లక్షల వరకు (5% వడ్డీ రేటుతో) రెండు విడతల్లో లభిస్తుంది.

డిజిటల్ ప్లాట్‌ఫారమ్‌లు & చట్టపరమైన రక్షణ

- **MSMED చట్టం, 2006:** వస్తువులు/సేవలు అందిన **45 రోజులలోపు** చెల్లింపులు పూర్తి చేయాలి.
- **SAMADHAAN పోర్టల్:** ఆలస్యమైన చెల్లింపులపై ఫిర్యాదు చేయడానికి మరియు పర్యవేక్షించడానికి.
- **TReDS (Trade Receivables Discounting System):** ఎంఎస్‌ఎంఈల ఇన్వాయిస్ ఫైనాన్సింగ్ కోసం.
- **GeM (Government e-Marketplace):** ప్రభుత్వ శాఖలు నేరుగా ఎంఎస్‌ఎంఈల నుండి కొనుగోలు చేయడానికి.
- **Online Dispute Resolution (ODR):** జూన్ 2025లో ప్రారంభం; వివాదాల వేగవంతమైన పరిష్కారం కోసం.

కీలక విధాన నిర్ణయాలు

- **వర్తకుల చేరిక (Traders):** జూలై 2021 నుండి రిటైల్ మరియు హోల్‌సేల్ వ్యాపారులను కూడా MSME పరిధిలోకి చేర్చారు (Priority Sector Lending ప్రయోజనాల కోసం).
- **వర్గీకరణ మార్పు (Graduation):** ఒక MSME తదుపరి స్థాయికి (ఉదా: Micro నుండి Small) ఎదిగినప్పటికీ, 3 ఏళ్ల వరకు పాత పన్నుయేతర ప్రయోజనాలను పొందవచ్చు.
- **SME గ్రోత్ ఫండ్:** బడ్జెట్ 2026-27 లో **₹10,000 కోట్ల** నిధిని ఏర్పాటు చేశారు.

పరీక్షల కోసం ముఖ్యమైన పదాలు:

- **UAP:** Udyam Assist Platform (అనధికారిక సూక్ష్మ సంస్థల నమోదు కోసం).
- **CGTMSE:** Credit Guarantee Fund Trust for Micro and Small Enterprises.
- **VEO:** MSMEల కోసం గూగుల్/ప్రభుత్వ వీడియో కంటెంట్ సృష్టికి వాడే మోడల్ (సాంకేతిక అనుసంధానం).

భారత్-రష్యా ద్వైపాక్షిక సంబంధాలు (మే 2026)

- **సందర్భం:** రష్యా విదేశాంగ మంత్రి **సెర్గీ లావ్రోవ్ (Sergei Lavrov)** మే 14, 2026న భారత ప్రధానమంత్రి నరేంద్ర మోదీని కలిశారు.
- **వార్షిక శిఖరాగ్ర సమావేశం (Annual Summit):** డిసెంబర్ 2025లో జరిగిన **23వ భారత్-రష్యా వార్షిక శిఖరాగ్ర సమావేశం** తర్వాత ద్వైపాక్షిక సహకారంలో సాధించిన పురోగతిపై ఈ భేటీలో చర్చించారు.

కీలక అంశాలు & చర్చలు

- **ప్రాంతీయ మరియు ప్రపంచ అంశాలు:** ఉక్రెయిన్ సంక్షోభం మరియు పశ్చిమ ఆసియా (West Asia) లో నెలకొన్న పరిస్థితులపై ఇరువురు నేతలు అభిప్రాయాలను పంచుకున్నారు.
- **భారతదేశ వైఖరి:** అంతర్జాతీయ వివాదాల పరిష్కారానికి భారతదేశం ఎప్పుడూ "**చర్చలు మరియు దౌత్యం**" **(Dialogue and Diplomacy)** మార్గాలనే సమర్థిస్తుందని ప్రధాని మోదీ పునరుద్ఘాటించారు.
- **దౌత్య సంబంధాలు:** రష్యా అధ్యక్షుడు వ్లాదిమిర్ పుతిన్‌కు ప్రధాని మోదీ తన శుభాకాంక్షలు తెలియజేశారు.

పరీక్షల దృక్కోణంలో ముఖ్యమైనవి (POINTS FOR EXAMS)

- **ద్వైపాక్షిక శిఖరాగ్ర సమావేశం:** భారత్ మరియు రష్యా మధ్య 23వ వార్షిక శిఖరాగ్ర సమావేశం **డిసెంబర్ 2025**లో జరిగింది. (ఇది స్టాటిక్ జికే మరియు కరెంట్ అఫైర్స్ పరంగా ముఖ్యం).
- **విదేశాంగ విధానం (Foreign Policy):** భారతదేశం అనుసరిస్తున్న 'స్ట్రాటజిక్ అటానమీ' (Strategic Autonomy) మరియు శాంతియుత చర్చల ప్రాధాన్యతను ఈ భేటీ ప్రతిబింబిస్తుంది.
- **ముఖ్య వ్యక్తులు:** రష్యా విదేశాంగ మంత్రి - సెర్గీ లావ్రోవ్.

AYUSH మరియు DIGITAL INDIA BHASHINI మధ్య అవగాహన ఒప్పందం (MOU)

- **సందర్భం:** ఆయుష్ మంత్రిత్వ శాఖ మరియు 'డిజిటల్ ఇండియా భాషిణీ' డివిజన్ (DIBD) మధ్య మే 14, 2026న ఒక ఒప్పందం కుదిరింది.
- **లక్ష్యం:** AI (కృత్రిమ మేధ) సాంకేతికతను ఉపయోగించి ఆయుష్ జ్ఞానాన్ని మరియు సేవలను భారతదేశంలోని వివిధ భాషల్లోకి అందుబాటులోకి తీసుకురావడం.

ముఖ్యమైన అంశాలు (KEY POINTS)

- **భాషా కవరేజ్:** రాజ్యాంగంలోని **8వ షెడ్యూల్**లో గుర్తించబడిన **22 అధికారిక భాషలలో** ఆయుష్ సేవలను అందుబాటులోకి తెస్తారు.
- **BHASHINI Rajyam:** ఇది 'భాషిణి సహయోగి ప్రోగ్రామ్' కింద చేపట్టిన చొరవ. ఇది భారతదేశపు 'నేషనల్ లాంగ్వేజ్ డిజిటల్ పబ్లిక్ ఇన్‌ఫ్రాస్ట్రక్చర్' (NL-DPI) గా పనిచేస్తుంది.
- **Ayush Grid (ఆయుష్ గ్రిడ్):** ఆయుష్ మంత్రిత్వ శాఖ పరిధిలోని అన్ని డిజిటల్ పోర్టల్‌లు, అప్లికేషన్‌లు మరియు AI పరిష్కారాలను ఈ గ్రిడ్ కింద ఏకీకృతం చేస్తారు.
- **డొమైన్ స్పెసిఫిక్ టెర్మినాలజీ:** ఆయుర్వేదం, యునాని, సిద్ధ, యోగా & నేచురోపతి, సోవా-రిగ్పా మరియు హోమియోపతికి సంబంధించిన ప్రత్యేక పదకోశాలను (Glossaries) అభివృద్ధి చేస్తారు.

పరీక్షల దృక్కోణంలో ప్రాముఖ్యత (POINTS FOR EXAMS)

- **Digital India BHASHINI:** ఇది **MeitY** (ఎలక్ట్రానిక్స్ మరియు ఇన్ఫర్మేషన్ టెక్నాలజీ మంత్రిత్వ శాఖ) కింద పనిచేస్తుంది. దీని ఉద్దేశ్యం భాషా అడ్డంకులను తొలగించి డిజిటల్ సేవలను స్థానిక భాషల్లో అందించడం.
- **NAMASTE Portal:** ఆయుష్ పదజాలం కోసం రూపొందించిన డిజిటల్ రిపోజిటరీ. దీనిని భాషా అనువాద నమూనాల కోసం ఉపయోగిస్తారు.
- **Shrutlekh (శ్రుత్ లేఖ్):** రియల్ టైమ్ మీటింగ్ ట్రాన్స్క్రిప్షన్ మరియు మినిట్స్ ఆఫ్ మీటింగ్ (MoM) రూపొందించడానికి ఉపయోగించే AI సాధనం.
- **సాంకేతికత:** వాయిస్-ఆధారిత (Voice-based) మరియు AI-ఆధారిత వైద్య ప్రిస్క్రిప్షన్ జనరేషన్ సిస్టమ్‌లపై దృష్టి సారిస్తారు.

పరీక్షల్లో వచ్చే అవకాశం ఉన్న ప్రశ్నలు (POTENTIAL QUESTIONS)

1. ఆయుష్ సేవలను 22 భాషల్లోకి అందుబాటులోకి తెచ్చేందుకు ఏ విభాగంతో ఒప్పందం కుదిరింది? - **డిజిటల్ ఇండియా భాషిణీ.**

2. **ఆయుష్ గ్రిడ్ (Ayush Grid)** దేనికి సంబంధించింది? - ఆయుష్ రంగంలోని డిజిటల్ ఏకీకరణ (Healthcare, Research, Capacity Building).
3. **NAMASTE** పోర్టల్ దేనిని ప్రామాణీకరిస్తుంది? - ఆయుష్ పదజాలం (Standardised Ayush Terminologies).

క్లుప్తంగా: ఈ ఒప్పందం ద్వారా దేశంలోని గ్రామీణ ప్రాంత ప్రజలకు వారి మాతృభాషలోనే ఆయుష్ వైద్య సమాచారం మరియు సేవలు సులభంగా అందుతాయి.

ITU కౌన్సిల్ 2026: గ్లోబల్ టెలికాం రంగంలో భారత్ ప్రాధాన్యత

- **సందర్భం:** ఏప్రిల్ 28 నుండి మే 08, 2026 వరకు స్విట్జర్లాండ్‌లోని **జెనీవాలో** జరిగిన ఇంటర్నేషనల్ టెలికమ్యూనికేషన్ యూనియన్ (ITU) కౌన్సిల్ సమావేశంలో భారత ప్రతినిధి బృందం పాల్గొంది.
- **ముఖ్య పరిణామం: 2030 ITU ప్లెనిపోటెన్షియరీ కాన్ఫరెన్స్ (PP-2030)** కు ఆతిథ్యం ఇవ్వాలన్న భారతదేశ ప్రతిపాదనను ITU కౌన్సిల్ ఆమోదించింది.

కీలక అంశాలు (KEY HIGHLIGHTS)

- **PP-2030 ఆతిథ్యం:** గ్లోబల్ డిజిటల్ పాలసీని నిర్ణయించే అత్యున్నత స్థాయి సమావేశం 'PP-2030' కు భారత్ ఆతిథ్యం ఇవ్వనుంది. దీనిపై తుది నిర్ణయం నవంబర్ 2026లో దోహాలో జరిగే సమావేశంలో వెలువడుతుంది.
- **ఎన్నికల బరిలో భారత్:** ITU కౌన్సిల్ పునఃఎన్నికకు మరియు **రేడియోకమ్యూనికేషన్స్ బ్యూరో (BR) డైరెక్టర్** పదవికి భారత్ పోటీ పడుతోంది.
- **భారత అభ్యర్థి:** డైరెక్టర్ (BR) పదవికి భారతదేశం తరపున **డాక్టర్ రేవతి మన్నేపల్లి** పోటీలో ఉన్నారు.
- **స్వచ్ఛంద విరాళం:** 6G, ఆర్టిఫిషియల్ ఇంటెలిజెన్స్ (AI), డిజిటల్ పబ్లిక్ ఇన్‌ఫ్రాస్ట్రక్చర్ (DPI) మరియు సుస్థిర డిజిటల్ పరివర్తన వంటి అంశాల అమలు కోసం భారత్ స్వచ్ఛందంగా ఆర్థిక సహకారాన్ని ప్రకటించింది.

ITU కౌన్సిల్ గురించి (STATIC GK FOR EXAMS)

- **నిర్మాణం:** ఇది ITU యొక్క పాలక మండలి. ఇందులో **48 ఎన్నికైన సభ్య దేశాలు** ఉంటాయి.
- **విధులు:** సంస్థ యొక్క వ్యూహం, విధానం, బడ్జెట్ మరియు ఆర్థిక నియంత్రణను పర్యవేక్షిస్తుంది.
- **భారత్ సభ్యత్వం:** భారతదేశం **1952** నుండి ITU కౌన్సిల్‌లో సభ్య దేశంగా ఉంది.
- **ప్రధాన కార్యాలయం:** జెనీవా, స్విట్జర్లాండ్.

పరీక్షల దృక్కోణంలో ప్రాముఖ్యత (POINTS FOR EXAMS)

- **ప్లెనిపోటెన్షియరీ కాన్ఫరెన్స్:** ఇది ITU యొక్క అత్యున్నత నిర్ణయాధికార సంస్థ. ఇది ప్రతి నాలుగు ఏళ్లకు ఒకసారి సమావేశమవుతుంది.
- **6G మరియు AI:** గ్లోబల్ టెలికాం ప్రమాణాల (Standardisation) రూపకల్పనలో భారత్ తన పట్టును పెంచుకుంటోంది.
- **ముఖ్య వ్యక్తులు:** జ్యోతిరాదిత్య ఎం. సింధియా (కేంద్ర సమాచార శాఖ మంత్రి).

పరీక్షల్లో వచ్చే అవకాశం ఉన్న ప్రశ్నలు:

1. 2030 ITU ప్లెనిపోటెన్షియరీ కాన్ఫరెన్స్‌కు ఆతిథ్యం ఇవ్వనున్న దేశం ఏది? - **భారతదేశం.**
2. ITU రేడియోకమ్యూనికేషన్స్ బ్యూరో డైరెక్టర్ పదవికి భారత్ ఎవరిని ప్రతిపాదించింది? - **డాక్టర్ రేవతి మన్నేపల్లి.**
3. భారతదేశం ఏ సంవత్సరం నుండి ITU కౌన్సిల్‌లో సభ్యునిగా ఉంది? - **1952.**

ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో భారీ రక్షణ రంగ ప్రాజెక్టులు: ముఖ్యాంశాలు

- **సందర్భం:** మే 15, 2026న శ్రీ సత్యసాయి జిల్లాలోని **పుట్టపర్తి**లో రక్షణ మంత్రి రాజ్‌నాథ్ సింగ్ మరియు ఆంధ్రప్రదేశ్ ముఖ్యమంత్రి నారా చంద్రబాబు నాయుడు పలు ఏరోస్పేస్ మరియు డిఫెన్స్ ప్రాజెక్టులకు శంకుస్థాపన చేయనున్నారు.
- **ముఖ్య ఉద్దేశ్యం:** భారతదేశ రక్షణ రంగంలో స్వయంసమృద్ధి (Atmanirbharta) సాధించడం మరియు ఏరోస్పేస్ తయారీలో ఆంధ్రప్రదేశ్‌ను హబ్‌గా మార్చడం.

కీలక ప్రాజెక్టుల వివరాలు (KEY PROJECTS)

1. ఎయిర్‌క్రాఫ్ట్ ఇంటిగ్రేషన్ & ఫ్లైట్ టెస్టింగ్ సెంటర్ (ADA):

- **నిర్వహణ:** ఏరోనాటికల్ డెవలప్‌మెంట్ ఏజెన్సీ (ADA).
- **ప్రాధాన్యత:** ఇది **Advanced Medium Combat Aircraft (AMCA)** ప్రోగ్రామ్ అభివృద్ధిని వేగవంతం చేస్తుంది. విమానాల ఇంటిగ్రేషన్, టెస్టింగ్ మరియు సర్టిఫికేషన్ కోసం ఈ కేంద్రాన్ని ఏర్పాటు చేస్తున్నారు.

2. నేవల్ సిస్టమ్స్ మ్యానుఫ్యాక్చరింగ్ ఫెసిలిటీ (BDL):

- **ప్రాంతం:** అనకాపల్లి జిల్లా, టి. శిరసపల్లి గ్రామం.
- **నిర్వహణ:** భారత్ డైనమిక్స్ లిమిటెడ్ (BDL).
- **లక్ష్యం:** అత్యాధునిక అండర్ వాటర్ వెపన్ సిస్టమ్స్ (జలాంతర్గామి ఆయుధాలు) మరియు నావికాదళ పోరాట వ్యవస్థల తయారీ.

3. డ్రోన్ సిటీ (DRONE CITY) - కర్నూలు:

- **ప్రాంతం:** కర్నూలు జిల్లా.
- **విశేషం:** డ్రోన్ టెక్నాలజీ పరిశోధన మరియు తయారీ కోసం ప్రత్యేకంగా డ్రోన్ సిటీ ప్రాజెక్టును చేపడుతున్నారు.

4. ఇతర రక్షణ ప్రాజెక్టులు:

- **డిఫెన్స్ ఎనర్జిటిక్స్ ఫెసిలిటీ:** అగ్నేయాస్త్ర ఎనర్జిటిక్స్ లిమిటెడ్ (కళ్యాణి స్ట్రాటజిక్ సిస్టమ్స్ అనుబంధ సంస్థ).
- **అమ్యూనిషన్ & ఎలక్ట్రిక్ ఫ్యూజెస్ ప్లాంట్:** HFCL లిమిటెడ్ (శ్రీ సత్యసాయి జిల్లాలోని మడకశిరలో ఏర్పాటు).

పరీక్షల దృక్కోణంలో ప్రాధాన్యత (STATIC & CURRENT AFFAIRS)

- **AMCA (Advanced Medium Combat Aircraft):** ఇది భారతదేశపు 5వ తరం (5th Generation) స్టీల్త్ మల్టీరోల్ యుద్ధ విమానం.
- **ADA (Aeronautical Development Agency):** ఇది DRDO పరిధిలోని నోడల్ ఏజెన్సీ, తేలికపాటి యుద్ధ విమానాల (LCA) అభివృద్ధికి ఇది బాధ్యత వహిస్తుంది.
- **BDL (Bharat Dynamics Limited):** ఇది రక్షణ మంత్రిత్వ శాఖ పరిధిలోని ఒక మినీరత్న ప్రభుత్వ రంగ సంస్థ (PSU). దీని ప్రధాన కార్యాలయం హైదరాబాద్‌లో ఉంది.

పరీక్షల్లో వచ్చే అవకాశం ఉన్న ప్రశ్నలు (POTENTIAL QUESTIONS)

1. AMCA ప్రాజెక్టును వేగవంతం చేసేందుకు 'ఎయిర్‌క్రాఫ్ట్ ఇంటిగ్రేషన్ & ఫ్లైట్ టెస్టింగ్ సెంటర్' ను ఎక్కడ ఏర్పాటు చేస్తున్నారు? - **పుట్టపర్తి, ఆంధ్రప్రదేశ్.**
2. భారత్ డైనమిక్స్ లిమిటెడ్ (BDL) తన కొత్త 'నేవల్ సిస్టమ్స్ మ్యానుఫ్యాక్చరింగ్ ఫెసిలిటీ'ని ఏ జిల్లాలో ఏర్పాటు చేస్తోంది? - **అనకాపల్లి.**
3. ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో '**డ్రోన్ సిటీ**' ఎక్కడ ఏర్పాటు కానుంది? - **కర్నూలు.**
4. రక్షణ రంగంలో విడిభాగాల తయారీకి ఉద్దేశించిన **AMCA** ఏ తరానికి (Generation) చెందిన యుద్ధ విమానం? - **5వ తరం (5th Generation).**

సారాంశం: ఈ ప్రాజెక్టుల ద్వారా ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్రం రక్షణ మరియు ఏరోస్పేస్ రంగంలో దేశంలోనే కీలక కేంద్రంగా అవతరించనుంది. ఇది స్థానికంగా ఉపాధి కల్పనతో పాటు రక్షణ రంగ ఎగుమతులకు కూడా ఊతమిస్తుంది.

IBCA సమిట్ 2026: 'లయన్' స్పీసీస్ స్పాట్‌లైట్ ప్రోగ్రామ్

- **సందర్భం:** మే 14, 2026న గుజరాత్‌లోని **సాసన్ గిర్ (Sasan Gir)** లో 'లయన్' స్పీసీస్ స్పాట్‌లైట్ ఈవెంట్‌ను కేంద్ర పర్యావరణ మంత్రి భూపేందర్ యాదవ్ ప్రారంభించారు.
- **ప్రాధాన్యత:** ఇది జూన్ 2026లో న్యూఢిల్లీలో జరగనున్న అంతర్జాతీయ బిగ్ క్యాట్ అలయన్స్ (**International Big Cat Alliance - IBCA**) సమిట్‌కు ముందుగా (Pre-Summit) నిర్వహించిన కార్యక్రమం.

కీలక అంశాలు (KEY HIGHLIGHTS)

- **IBCA సమిట్ 2026:** భారత్ జూన్ 1–2, 2026 తేదీలలో న్యూఢిల్లీలో మొట్టమొదటి IBCA సమిట్‌కు ఆతిథ్యం ఇవ్వనుంది. దీని ట్యాగ్‌లైన్ – **"Save Big Cats, Save Humanity, Save Ecosystem".**
- **ఆసియా సింహాల జనాభా:** గ్రేటర్ గిర్ ల్యాండ్‌స్కేప్‌లో సింహాల సంఖ్య 2020తో పోలిస్తే 2025 నాటికి **32% పెరిగి**, అంచనా ప్రకారం **891** కి చేరుకుంది.
- **ప్రాజెక్ట్ లయన్ (Project Lion):** ఆసియా సింహాల దీర్ఘకాలిక సంరక్షణ కోసం 2020లో దీనిని ప్రారంభించారు.
- **బార్డా వన్యప్రాణి సంరక్షణ కేంద్రం (Barda Wildlife Sanctuary):** గిర్ ప్రాంతం నుండి సింహాల సహజ వ్యాప్తి (Natural Dispersal) కోసం కొత్త ప్రాంతంగా దీనిని అభివృద్ధి చేస్తున్నారు.

అంతర్జాతీయ బిగ్ క్యాట్ అలయన్స్ (IBCA) గురించి

- **లక్ష్యం:** ప్రపంచవ్యాప్తంగా ఉన్న ఏడు ప్రధాన బిగ్ క్యాట్ జాతుల సంరక్షణ.
- **ఏడు జాతులు:** పులి (Tiger), సింహం (Lion), చిరుతపులి (Leopard), మంచు చిరుత (Snow Leopard), చీతా (Cheetah), జగ్వార్ (Jaguar) మరియు ప్యూమా (Puma).
- **సభ్యత్వం:** సుమారు 95 శ్రేణి దేశాలు (Range Countries) మరియు అంతర్జాతీయ సంస్థల కూటమి.

చట్టపరమైన రక్షణ (LEGAL PROTECTION FOR LIONS)

- **Wildlife (Protection) Act, 1972:** సింహాలకు అత్యున్నత స్థాయి రక్షణ కల్పిస్తూ **Schedule-I** లో చేర్చారు.
- **CITES:** అంతర్జాతీయ వాణిజ్య నిబంధనల ప్రకారం దీనిని **Appendix-I** లో ఉంచారు.

పరీక్షల దృక్కోణంలో ప్రాముఖ్యత (POINTS FOR EXAMS)

- **గిర్ అభయారణ్యం:** ఆసియా సింహాలు (Asiatic Lions) సహజంగా నివసించే ప్రపంచంలోని ఏకైక ప్రాంతం.
- **నేషనల్ వైల్డ్‌లైఫ్ రిఫరల్ సెంటర్:** గుజరాత్‌లోని జునాగఢ్‌లో దీనిని ఏర్పాటు చేశారు.
- **Vasudhaiva Kutumbakam:** ఈ దార్శనికతతోనే IBCA ఏర్పాటు చేయబడింది.

పరీక్షల్లో వచ్చే అవకాశం ఉన్న ప్రశ్నలు (POTENTIAL QUESTIONS)

1. **IBCA** సమిట్ 2026కు ఆతిథ్యం ఇవ్వనున్న నగరం ఏది? - **న్యూఢిల్లీ.**
2. ఆసియా సింహాల సహజ వ్యాప్తి కోసం గుజరాత్‌లో అభివృద్ధి చేస్తున్న కొత్త సైట్ ఏది? - **బార్డా వన్యప్రాణి సంరక్షణ కేంద్రం.**
3. అంతర్జాతీయ బిగ్ క్యాట్ అలయన్స్ (IBCA) ఏయే ఏడు జాతుల సంరక్షణ కోసం పనిచేస్తుంది? - **పులి, సింహం, చిరుత, మంచు చిరుత, చీతా, జగ్వార్ మరియు ప్యూమా.**
4. 2025 అంచనాల ప్రకారం గిర్ ప్రాంతంలో సింహాల సంఖ్య ఎంత? - **891.**

సారాంశం: ఆర్థిక వృద్ధి మరియు వన్యప్రాణి సంరక్షణ రెండూ కలిసి సాగవచ్చని గిర్ ప్రాంతం నిరూపిస్తోంది. IBCA ద్వారా భారత్ వన్యప్రాణి సంరక్షణలో ప్రపంచ నాయకత్వ పాత్రను పోషిస్తోంది.

PMFME మహోత్సవం - లేహ్ (లడఖ్) ముఖ్యాంశాలు

1. సందర్భం (Context):

- మే 14, 2026న లడఖ్‌లోని లేహ్‌లో **PMFME** (Pradhan Mantri Formalisation of Micro Food Processing Enterprises) పథకం కింద ఎగ్జిబిషన్ మరియు రివ్యూ మీటింగ్‌ను కేంద్ర ఆహార ప్రాసెసింగ్ శాఖ మంత్రి **చిరాగ్ పాశ్వాన్** ప్రారంభించారు.

2. ప్రధాన లక్ష్యం:

- స్థానిక సూక్ష్మ ఆహార ప్రాసెసింగ్ యూనిట్లను ప్రోత్సహించడం.
- పథకం పట్ల అవగాహన పెంచడం మరియు మార్కెట్ అనుసంధానాన్ని (Market Linkages) బలోపేతం చేయడం.

3. లడఖ్ విశిష్ట ఉత్పత్తులు (Strategic Importance):

- **సీ బక్‌థార్న్ (Sea Buckthorn):** లడఖ్‌లో పండే ఈ అద్భుతమైన పండుకు అంతర్జాతీయ స్థాయిలో గుర్తింపు పొందే అవకాశం ఉంది. దీనిని 'వండర్ ప్లాంట్' అని కూడా అంటారు.
- **ఆప్రికాట్ (Apricot):** లడఖ్ ఆప్రికాట్లు అత్యంత నాణ్యమైనవి. వీటి విలువను జోడించి (Value Addition) అంతర్జాతీయ మార్కెట్లకు తరలించడంపై ప్రభుత్వం దృష్టి పెడుతోంది.

4. PMFME పథకం గురించి (Static GK):

- **మంత్రిత్వ శాఖ:** మినిస్ట్రీ ఆఫ్ ఫుడ్ ప్రాసెసింగ్ ఇండస్ట్రీస్ (MoFPI).
- **విధానం:** ఇది '**వన్ డిస్ట్రిక్ట్ వన్ ప్రొడక్ట్**' **(ODOP)** విధానాన్ని అనుసరిస్తుంది.
- **నేపథ్యం:** 'ఆత్మనిర్భర్ భారత్ అభియాన్' కింద ప్రారంభించబడిన కేంద్ర ప్రాయోజిత పథకం.
- **లక్ష్యం:** సూక్ష్మ ఆహార పరిశ్రమల క్రమబద్ధీకరణ (Formalisation) మరియు సాంకేతిక నవీకరణ.

5. మౌలిక సదుపాయాల అభివృద్ధి:

- **ఇర్రేడియేషన్ యూనిట్లు (Irradiation Units):** ఆహార ఉత్పత్తుల నిల్వ కాలాన్ని (Shelf-life) పెంచడానికి మరియు నాణ్యతను కాపాడటానికి దేశవ్యాప్తంగా ఇర్రేడియేషన్ యూనిట్లను ఏర్పాటు చేస్తున్నారు.
- **వరల్డ్ ఫుడ్ ఇండియా:** ఇది ఒక గ్లోబల్ ఎగ్జిబిషన్, దీని ద్వారా భారతీయ ఉత్పత్తులకు ప్రపంచ వేదిక లభిస్తుంది.

6. పోటీ పరీక్షల కోసం ముఖ్యమైన అంశాలు:

- **విలువ జోడింపు (Value Creation):** వ్యవసాయం కేవలం ఉత్పత్తికే పరిమితం కాకుండా, ప్రాసెసింగ్ ద్వారా అదనపు విలువను సృష్టించడం.
- **బయ్యర్-సెల్లర్ మీట్స్:** రైతులు/పరిశ్రమల యజమానులు నేరుగా కొనుగోలుదారులతో మాట్లాడే అవకాశం కల్పించడం.

రివిజన్ నోట్:

పోటీ పరీక్షల్లో **"Sea Buckthorn"** ఏ ప్రాంతానికి చెందినది? లేదా **"PMFME"** ఏ మంత్రిత్వ శాఖ కింద పనిచేస్తుంది? వంటి ప్రశ్నలు అడిగే అవకాశం ఉంది. లడఖ్‌ను మెయిన్ స్ట్రీమ్ ఆర్థిక వ్యవస్థలోకి తీసుకురావడానికి ఆహార ప్రాసెసింగ్ రంగం కీలకమని ఈ సమావేశం స్పష్టం చేసింది.

NDRF ప్రెసిడెంట్ కలర్ అవార్డు ప్రదానోత్సవం - ముఖ్యాంశాలు

1. వార్తల్లోని అంశం (Current Context):

- **మే 14, 2026**న ఉత్తరప్రదేశ్‌లోని ఘజియాబాద్‌లో జరిగిన కార్యక్రమంలో కేంద్ర హోం మంత్రి **అమిత్ షా** నేషనల్ డిజాస్టర్ రెస్పాన్స్ ఫోర్స్ (NDRF)కు **'ప్రెసిడెంట్స్ కలర్' (President's Colour)** అవార్డును ప్రదానం చేశారు.
- ఏదైనా ఒక దళం దేశానికి అందించిన అసాధారణ సేవలకు గుర్తింపుగా ఇచ్చే అత్యున్నత గౌరవం ఇది.

2. విపత్తు నిర్వహణలో మార్పు (Transformation in Disaster Management):

- **రియాక్టివ్ నుండి ప్రివెంటివ్:** గతంలో విపత్తు నిర్వహణ కేవలం 'సహాయక చర్యల' (Relief-oriented) కే పరిమితం కాగా, ప్రస్తుతం అది 'ముందుస్తు నివారణ మరియు ఉత్పాదక' (Preventive and Productive) విధానంగా మారింది.
- **జీరో క్యాజువాలిటీ (Zero Casualty):** ప్రాణనష్టాన్ని కనిష్ట స్థాయి నుండి శూన్య స్థాయికి (Zero) తీసుకురావడమే లక్ష్యం. ముఖ్యంగా **వడగాల్పుల (Heatwaves)** వల్ల జరిగే మరణాలను సున్నాకు తగ్గించాలని ప్రభుత్వం లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది.

3. NDRF గణాంకాలు & విజయాలు (Facts for Exams):

- స్థాపించిన గత 20 ఏళ్లలో NDRF **1.5 లక్షల ప్రాణాలను** కాపాడింది.
- **9 లక్షల మందిని** సురక్షిత ప్రాంతాలకు తరలించింది.
- ప్రస్తుతం NDRF **16 బెటాలియన్లతో** బలోపేతమైంది.

4. వ్యూహాత్మక కార్యక్రమాలు (Policy Framework):

- **10-పాయింట్ ఎజెండా:** ప్రధానమంత్రి నరేంద్ర మోదీ విపత్తు రిస్క్ మేనేజ్‌మెంట్ కోసం 10-అంశాల ఎజెండాను మరియు 360-డిగ్రీల విధానాన్ని రూపొందించారు.
- **వసుధైవ కుటుంబకం:** భారత్ ప్రపంచ విపత్తు నిర్వహణలో 'ఫస్ట్ రెస్పాండర్' (First Responder)గా ఎదిగింది.
- **CDRI (Coalition for Disaster Resilient Infrastructure):** భారత్ నేతృత్వంలోని ఈ కూటమిలో ప్రస్తుతం **48 దేశాలు** సభ్యులుగా ఉన్నాయి.

5. పర్యావరణ పరిరక్షణ:

- సెంట్రల్ ఆర్మ్డ్ పోలీస్ ఫోర్సెస్ (CAPF) సిబ్బంది 2021 నుండి దేశవ్యాప్తంగా **7 కోట్లకు పైగా మొక్కలను** నాటారు.

నేషనల్ డిపార్ట్‌మెంటల్ సమ్మిట్

1. వార్తల్లోని అంశం (Context):

- **నిర్వాహకులు:** డిపార్ట్‌మెంట్ ఆఫ్ పర్సనల్ అండ్ ట్రైనింగ్ (**DoPT**) మరియు కెపాసిటీ బిల్డింగ్ కమిషన్ (**CBC**).
- **అధ్యక్షత:** డాక్టర్ జితేంద్ర సింగ్ (కేంద్ర సహాయ మంత్రి - పర్సనల్, పబ్లిక్ గ్రీవెన్స్ & పెన్షన్స్).

- **థీమ్:** "Institutionalizing Capacity Building: From Training to Performance-linked Governance" (సామర్థ్య పెంపును సంస్థాగతం చేయడం: శిక్షణ నుండి పనితీరు ఆధారిత పాలన వైపు).

2. మిషన్ కర్మయోగి (Mission Karmayogi):

- ఈ సమ్మిట్ '**మిషన్ కర్మయోగి**' (2020లో ప్రారంభం) లక్ష్యాలకు అనుగుణంగా నిర్వహించబడుతోంది.
- **లక్ష్యం:** సివిల్ సర్వీసెస్ సామర్థ్యాన్ని 'రూల్-బేస్డ్' (నిబంధనల ఆధారితం) నుండి '**రోల్-బేస్డ్**' (పాత్ర ఆధారితం) మరియు సామర్థ్య ఆధారిత వ్యవస్థగా మార్చడం.
- ఇది '**వికసిత్ భారత్ 2047**' విజన్‌లో భాగంగా సివిల్ సర్వెంట్లను సిద్ధం చేస్తుంది.

3. నాలుగు ప్రధాన ఇతివృత్తాలు (Key Thematic Priorities):

1. **యూనిఫైడ్ ఫ్రేమ్‌వర్క్:** పనితీరు ఆధారిత పాలన కోసం అన్ని వ్యవస్థలను అనుసంధానించడం.
2. **శిక్షణ సంస్థల బలోపేతం:** కేంద్ర మరియు రాష్ట్ర శిక్షణ సంస్థలను 'డిమాండ్-రెస్పాన్సివ్' భాగస్వాములుగా మార్చడం.
3. **AI మరియు సాంకేతికత: AI (Artificial Intelligence)** ఉపయోగించి ఉద్యోగులకు 'హైపర్-పర్సనలైజ్డ్' (వ్యక్తిగత అవసరాలకు తగ్గట్టుగా) లెర్నింగ్ మార్గాలను రూపొందించడం.
4. **రాష్ట్ర క్యాడర్ శిక్షణ:** స్టేట్ క్యాడర్ శిక్షణ ప్రణాళికలను జాతీయ సామర్థ్య పెంపు ప్రణాళికలతో అనుసంధానించడం.

4. ప్రాముఖ్యత (Significance):

- **iGOT కర్మయోగి:** డిజిటల్ లెర్నింగ్ మరియు ఇన్‌స్టిట్యూషనల్ లెర్నింగ్ మధ్య సమన్వయాన్ని పెంచడం.
- కేంద్రం, రాష్ట్రాలు మరియు కేంద్రపాలిత ప్రాంతాల మధ్య సామర్థ్య పెంపుపై ఏకాభిప్రాయం సాధించడం.